

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	21.274.569.4	19,377,190.2
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	17,414,033.3	16,872,252.0
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	16,800,294.3	16,274,244.8
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	10,188,013.4	10,044,080.4
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1,329,683.8	1,280,213.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	1,499,396.6	1,458,559.1
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	292,820.9	283,428.4
2105	Нормативт зардал	223,041.3	206,961.8
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	365,141.4	362,461.7
2107	Томилолт, зочны зардал	67,910.2	56,285.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	556,775.8	541,911.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,277,510.9	2,040,344.5
212	ТАТААС	154,601.2	152,983.7
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	2,500.0	882.5
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	152,101.2	152,101.2
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	459,137.8	445,023.5
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	102,078.5	102,048.5
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	357,059.3	342,975.0
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	3,501,440.7	2,428,668.2
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	359,095.4	76,270.0
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	21,274,569.4	19,647,472.3
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	10,597,438.5	10,571,774.0
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	9,807,018.5	8,589,822.6
33	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	47,126.5	21,613.4
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	822,985.9	464,262.3
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		589,822.0
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		860,104.1
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	6,597	6,972
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	46	46
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	728	740
63	СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО (ЖИЛИЙН ДҮНДЖААР)	5,095	5,446

630	ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧИД	3,445	3,695
631	СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГА	1,650	1,751
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	728	740

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Тайлан оны гүйцэтгэл
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,265,182.9
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,133,479.2
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	946,162.6
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	64,349.9
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	25,736.6
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	2,004.9
2103	Хангамж, бараа материалын зардал	84,996.9
2105	Нормативт зардал	107,811.8
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	85,344.3
2107	Томилолт, зочны зардал	6,524.1
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	232,872.8
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	336,521.3
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	187,316.6
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	114,175.1
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	73,141.4
22	Хөрөнгийн зардал	131,703.7
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	131,703.7
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,265,996.5
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	1,265,996.5
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	813.6
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	813.6

3. Аудитын тайлан

3.1. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4-т заасны дагуу аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг төсвийн ерөнхийлөн захирагч Г.Батзам танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил зэрэг аудитын үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэсэн Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих чиг үүрэг бүхий дотоод хяналтын нэгжийг үр дүнтэй ажиллуулах, зөрчлийг бууруулах ажлыг зохион байгуулах зөвлөмжийг менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг 2022 оны 04 дүгээр сарын 06-наас 2022 оны 04 дүгээр сарын 18-ны хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2022 оны 04 дүгээр сарын 20-ны өдөр эцэслэн баталгаажуулж, Төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн, Говьсүмбэр аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Ц.Батсайхан гүйцэтгэв.

Аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь 2021 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Говьсүмбэр аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 03 дугаар сарын 31-ний өдрийн А/430 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 БАЙГУУЛЛАГЫН ЗОРИЛГО, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, ХУУЛЬ, ЭРХ ЗҮЙ

Аймгийн ТЕЗ нь "аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, нийгэм эдийн засгийн зорилтыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулж, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн хөрөнгө, өр төлбөр, орлого, зарлага, хөтөлбөр, арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалтын өгөөжийг нэмэгдүүлж, эрсдэлийн удирдлагаар хангаж, төсөвт байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газруудын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх" эрхэм зорилгын дор үйл ажиллагааны чиглэл зорилтоо тодорхойлон ажиллажээ.

Тайлант онд хууль тогтоомж, бодлого, журамд өөрчлөлт ороогүй байна.

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт

Аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг холбогдох стандарт, журмын дагуу шинэчлэн боловсруулаагүй нь санхүүгийн тайлан буруу илэрхийлэгдэх, хууль тогтоомж зөрчигдөх зэрэг үр дагавартай байна.

Орон нутгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч 2021 онд санхүүгийн үйл ажиллагаандаа Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай, Төсвийн тухай хууль болон Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого заавар, журмыг баримтлан ажилласан байна. Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.10-д заасны дагуу "ТЕЗ нар өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх", 69 дүгээр зүйлийн 69.1-д зааснаар "ТЕЗ бүр дотоод аудитын алба байгуулж ажиллах" тухай хуулийн заалтуудыг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Аймгийн Санхүүгийн хяналт, аудитын албанаас 2021 оны хяналт шалгалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу 18 хяналт шалгалт хийхээс төлөвлөгөөт 11, төлөвлөгөөт бус 7, нийт 18 хяналт шалгалтыг хийсэн байна.

Тайлант хугацаанд 18 байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хийгдсэн хяналт шалгалтаар 726.1 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлснээс нөхөн төлбөрийн 28.5 сая төгрөгийн актыг орон нутгийн орлого болгуулахаар, 31.7 сая төгрөгийн актыг холбогдох хүнд нь буцаан олгуулахаар акт тогтоосон байна. Дээрх хяналт шалгалтын дүнг аймгийн Дотоод аудитын хорооны хурлаар хэлэлцүүлсэн ба актын барагдуулалт 76.1 хувьтай байна.

Тухайн тайлант хугацаанд нийт 234.7 сая төгрөгийн хугацаатай албан шаардлага өгч хэрэгжилтийг хангуулан ажилласан байна.

Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийн хяналт шалгалт: Тус байгууллагаас Шилэн дансны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2-т заасны дагуу аймгийн төсөвт болон орон нутгийн өмчит байгууллагуудын шилэн дансны цахим хуудсанд байнгын хяналт тавьж ажиллажээ.

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажиллах зорилгоор Сангийн яамнаас нэгдсэн хяналт шалгалт хийснээс гадна аймгийн төсвийн болон ОНӨҮГ, сан, орон нутгаас татаас авч буй хувийн цэцэрлэгүүдийг хамруулан нийт 77 байгууллагын шилэн дансны цахим хуудсанд хяналт шалгалтыг сар бүр тогтмол хийсэн байна.

Тайлант хугацаанд нийт 27 байгууллагын шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг нэг бүрчлэн хянан шалгасан байна.

Шилэн дансны тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн хэрэгжилт эхний 11 сарын байдлаар 96.7 хувьтай байна. 2021 оны эхний 3 дугаар улирлын байдлаар шилэн дансны тайлан 100 хувь илгээгдсэн байна.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн үндсэн үйл ажиллагаа, санхүүгийн дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд "дунд" гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөтэй гэж үзлээ.

3.4 МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДАЛ

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн

тайлангийн үр дүнгийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл дунд гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны санхүүгийн тайлангийн үр дүнгийн зардлын 23,137.4 сая төгрөгөөс 1.0 хувиар буюу 231.3 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 80 хувиар буюу 185.0 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 3,054.6 сая, эцсийн үлдэгдэл 7,585.6 сая төгрөг болж, 4,531.0 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/сая төгрөг/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Касст байгаа бэлэн мөнгө	0.9	0.9	0.0
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	3,053.7	7,584.7	4,531.0
Дүн	3,054.6	7,585.6	4,531.0
<i>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</i>			
Төсөвт байгууллага	683.7	960.5	276.8
Төсөл/ сан	606.5	1,905.8	1,299.3
Төрийн сан	1,570.7	4,597.8	3,027.1
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	193.8	121.5	-72.3
Дүн	3,054.6	7,585.6	4,531.0

Эх сурвалж Аймгийн ТЕЗ-ийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Касст байгаа бэлэн мөнгөний 0.9 сая төгрөгийн үлдэгдлээс 0.5 сая төгрөг нь “Ус-Ду” ОНӨААТҮГ, 0.3 сая төгрөг нь “Илчлэг-Шивээ” ОНӨААТҮГ-ын кассын үлдэгдэл байна.

Банкинд байршиж буй нийт 7,585.6 сая төгрөгийн 7,464.1 сая төгрөг нь төрийн санд, 120.6 сая төгрөг нь арилжааны банкинд байршиж байна. Үүнээс: 960.5 сая төгрөг нь төсөвт байгууллагын, 120.6 сая төгрөг нь төрийн болон ОНӨААТҮГ-ын, 4,597.8 сая төгрөг нь төрийн сангийн, 1,905.8 сая төгрөг нь төсөл, сангийн үлдэгдэл байна.

- Төсөвт байгууллагын мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 960.5 сая төгрөгийг байгууллагаар нь задалбал: АОНХС-гийн дансанд 193.9 сая, Шивээговь сумын ОНХС-гийн дансанд 31.2 сая, СХС-гийн дансанд 61.0 сая, Баянтал сумын ОНХС-гийн дансанд 5.8 сая, СХС-гийн дансанд 61.0 сая, Сүмбэр сумын ОНХС-гийн дансанд 142.6 сая, СХС-гийн дансанд 362.7 сая, Сумдын эрүүл мэндийн төвийн дансанд 2.8 сая, төсвийн байгууллагуудын ахмадын сангийн дансанд 99.5 сая төгрөг тус тус байна.
- Төсөл, сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 1,905.8 сая төгрөг /аймгийн хөрөнгө оруулалтын барьцаа дансанд 1,816.3 сая, Шивээговь сумын

хөрөнгө оруулалтын барьцаа дансанд 7.9 сая, Сүмбэр сумын хөрөнгө оруулалтын барьцаа дансанд 41.6 сая, нэмэлт дансны үлдэгдэл 40.0 сая/

- Төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 4,597.8 сая төгрөг /Ерөнхий орлогын үлдэгдэл аймагт 4,152.3 сая, Сүмбэр суманд 368.8 сая, Шивээговь суманд 38.3 сая, Баянтал суманд 38.4 сая/
- ОНӨААТҮГ-ын арилжааны банкны мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 121.5 сая төгрөг /"Тохижилт-Сүмбэр" ОНӨААТҮГ 37.9 сая, "Ус-Ду" ОНӨААТҮГ 2.9 сая, "Илчлэг Шивээ" ОНӨААТҮГ 8.7 сая, "Талын-Илч" ОНӨААТҮГ 2.0 сая, Энхтүсдэм ӨЭМТ 67.7 сая, Аймгийн ахмадын хороо 2.3 сая / тус тус байна.

Төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгө

Төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 1,570.7 сая, эцсийн үлдэгдэл 4,597.8 сая төгрөг болж, 3,027.1 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №2. Төрийн сангийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл			/сая төгрөг/
Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Банканд байгаа мөнгөн хөрөнгө			
Төгрөг			
Төрийн сан	1,570.7	4,597.8	3,027.1
Нийт дүн	1,570.7	4,597.8	3,027.1

Эх сурвалж: Аймгийн ТЕЗ-ийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Төрийн сангийн эхний үлдэгдэл 1,570.7 сая төгрөг байснаас тайлант онд орон нутгийн төсвийн татварын орлого 8,789.9 сая төгрөг, татварын бус орлого 1,202.5 сая, тусгай зориулалтын шилжүүлгийн санхүүжилт 9,039.3 сая, ОНХНС-гийн санхүүжилт 1,558.1 сая, улсын төсвөөс олгосон санхүүгийн дэмжлэг 1,613.2 сая, орон нутгийн төсөвт байгууллагын төсвийн хэмнэлт 1,217.2 сая, аймаг, сумдын нэмэлт дансны үлдэгдэл 11.3 сая, сумдад олгосон санхүүгийн дэмжлэг 2,444.5 сая нийт 25,876.0 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, харьяа байгууллагуудын урсгал болон хөрөнгө оруулалтын санхүүжилтэд нийт 22,848.9 сая төгрөгийг зарцуулж, 4,597.8 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй тайлагнасан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Мөнгөн хөрөнгийн бүртгэл тайлагналтай холбоотой материаллаг зөрчил илрээгүй.

3.5.2 Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт

Аймгийн ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд богино хугацаат хөрөнгө оруулалт бүртгэгдээгүй байна.

3.5.3 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 1,914.4 сая, эцсийн үлдэгдэл 1,943.8 сая төгрөг болж 29.4 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Энэ нь тайлант онд Баянтал сумын СХС-гаас зээл олгосон, сумдын эрүүл мэндийн төвүүд Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжилт дутуу авч авлага үүсгэсэн, нягтлан бодох бүртгэлээр тавих хяналтыг хэрэгжүүлээгүйгээс тооцооллын алдаа гаргаж, ажиллагсадтай холбогдсон болон бусад авлага нэмэгдсэнтэй

холбоотой байна.

Хүснэгт №.3. Авлагын үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	11.6	6.7	-4.9
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	48.7	512.9	464.2
Зээлийн хүүгийн авлага	43.1	33.3	-9.8
Дансны авлага /ТӨҮГ/	30.3	31.6	1.3
Татвар, НДШ-ийн авлага /ТӨҮГ/	2.6	3.0	0.4
Байгууллагаас авах авлага	525.4	373.9	-151.5
Хувь хүнээс авах авлага	1,252.7	982.5	-270.1
Дүн	1,914.4	1,943.8	29.4
Үүнээс, байгууллагын төрлөөр			0.0
Төсөвт байгууллага	1,472.0	1,507.8	35.8
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	442.5	436.0	-6.4
Дүн	1,914.4	1,943.8	29.4

Эх сурвалж: Аймгийн ТЕЗ-ийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын дансны үлдэгдлийг нэр, төрлөөр нь задалж харуулбал:

1. Ажиллагсадтай холбогдсон авлага өмнөх оноос тайлант онд нийт дүнгээрээ 4.9 сая төгрөгөөр буурсан боловч 11 байгууллага 6.4 сая төгрөгийг барагдуулж, 3 байгууллага 1.5 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн байна. /АИТХ-0.2 сая, "Илчлэг-Шивээ" ОНӨҮГ-0.3 сая, Сүмбэр сумын 5 дугаар сургуулийн 1.0 сая/
2. Төлбөртэй үйлчилгээний авлага өмнөх оноос нийт дүнгээрээ 464.2 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Үүнд: Ковид-18 цар тахлын эмчилгээний санхүүжилт дутуу авснаас 3 сумын ЭМТ 501.5 сая төгрөгийн авлага нэмэгдэж, Сүмбэр сумын СХС-гийн зээлийн алдангийн авлага 37.3 сая төгрөгөөр буурсан.
3. Зээлийн хүүгийн авлага өмнөх оноос нийт дүнгээрээ 9.8 сая төгрөгөөр буурсан байна. /Үүнд: Сүмбэр сумын СХС-гийн авлагыг 10.0 сая төгрөгөөр бууруулж, Шивээговь сумын СХС-ийн авлагыг 0.2 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн/
4. Дансны авлага /ТӨҮГ/ нь 31.6 сая /"Талын-Илч" ОНӨААТҮГ-ын халаалтын авлага бөгөөд тайлант онд 1.3 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн/
5. Татвар, НДШ-ийн авлага /ТӨҮГ/ нь 3.0 сая /"Талын-Илч" ОНӨААТҮГ-ын авлага бөгөөд тайланд онд 0.4 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн /
6. Байгууллагаас авах авлага өмнөх оноос нийт дүнгээрээ 151.5 сая төгрөгөөр буурсан боловч байгууллага тус бүрээр нь харвал 4 байгууллага 34.6 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж, 8 байгууллага 186.1 сая төгрөгөөр бууруулсан байна.
7. Хувь хүнээс авах авлага өмнөх оноос нийт дүнгээрээ 270.1 сая төгрөгөөр буурсан боловч байгууллага тус бүрээр нь харвал 2 байгууллага 37.6 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж, 7 байгууллага 307.7 сая төгрөгөөр бууруулсан байна.

Хүснэгт №.4. Авлагыг аймаг, сумдаар нь харуулбал

/сая төгрөг/

Аймаг, сумдын нэр	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Зөрүү	Хувиар	Нийт үлдэгдэлд эзлэх хувь
Аймаг	554.0	405.9	-148.1	-27	21
Сүмбэр сум	997.6	815.3	-182.3	-18	42
Баянтал сум	181.5	320.0	138.5	76	16
Шивээговь сум	181.3	402.6	221.3	122	21
НИЙТ ДҮН	1,914.4	1,943.8	29.4	2	100

Хүснэгтээс харахад: Өмнөх оноос Баянтал сумын авлага 76%, Шивээговь сумын авлага 122%-иар тус тус нэмэгдэж, аймгийн авлага 27%, Сүмбэр сумын авлага 18%-иар тус тус буурсан байна

Мөн нийт авлагын 21%-ийг аймаг, 42%-ийг Сүмбэр сум, 16%-ийг Баянтал сум, 21%-ийг Шивээговь сум тус тус эзэлж байна.

Энэ нь тайланд онд Ковид-18 цар тахлын эмчилгээний санхүүжилт дутуу авснаас Энхтусдэм ӨЭМТ 137.3 сая, Шивээговь сумын ЭМТ 230.5 сая, Баянтал сумын ЭМТ 133.7 сая төгрөгийн нийт 501.5 сая төгрөгийн авлага, Баянтал сумын СХС-гаас 75.6 сая төгрөгийн зээл олгосон зэрэг нь нөлөөлжээ.

Авлагын үлдэгдэлд 0-1 жил хүртэлх 1,464.2 сая, 1-2 жил хүртэлх 63.9 сая, 2-3 жил хүртэлх 12.0 сая, 3-4 жил хүртэлх 3.8 сая, 4-5 жил хүртэлх 22.4 сая, 5 жилээс дээш хугацаатай 377.5 сая төгрөгийн авлага тус тус байна.

Авлагын үлдэгдлийн 1,653.1 сая төгрөг буюу 85 хувийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулсан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Авлагын данстай холбоотой материаллаг нийт 516.4 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрч нийт 440.6 сая төгрөгийн зөрчлийг залруулж, 75.8 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага өглөө. Үүнд:

- "Ус-Ду" ОНӨААТҮГ нь санхүүгийн байдлын тайлан дахь авлагын дүнд тооцоо нийлж, баталгаажуулаагүй, төлбөр хийгдэх нь тодорхой бус тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй 67.8 сая төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлсэн, "Илчлэг-Шивээ" ОНӨААТҮГ нь Төсөв байгууллагуудын гэрээний заалтыг зөрчин гэрээнд өөрчлөлт оруулалгүйгээр жилийн дундуур халаалт болон цэвэр бохир усны зардлын үйлчилгээний төлбөрийг нэмэгдүүлэн 14.4 сая, мөн авлагыг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй 220.8 сая /Ус-Ду ОНӨААТҮГ-208.6 сая, "Илчлэг-Шивээ" ОНӨААТҮГ 12.6 сая/, төгрөгийн авлага тус тус бүртгэсэн, Энхтусдэм ӨЭМТ нь ЭМД-ын сангаас 137.2 сая төгрөгийг авах авлагыг татаас санхүүжилтийн авлагаар тайлагнасан зэрэг зөрчлүүдийг залруулсан
- "Цөм сүргийн үржлийн төв" ОНӨҮГ нь 10.8 сая төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй, тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, завсрын аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй, "Тохижилт сүмбэр" ОНӨААТҮГ нь өмнөх онуудын үлдэгдэл ААНБ, айл өрхөөс авах 18.1 сая төгрөгийн хог хаягдлын авлагыг барагдуулах талаар ажил зохион байгуулаагүй, Баянтал сумын ЗДТГ нь санхүүгийн тайланд тусгагдсан хугацаа хэтэрсэн 46.9 сая төгрөгийн авлага барагдуулаагүй зэрэгт тус тус албан шаардлага өгсөн.

7.5.4 Урьдчилгаа

Урьдчилгаа дансны эхний үлдэгдэл 129.8 сая, эцсийн үлдэгдэл 37.8 сая төгрөг болж 92.0 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №5. Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Урьдчилж гарсан зардал	0.7	1.9	1.2
Төсөвт байгууллага	108.1	15.0	-93.1
Бараа материал бэлтгэх урьдчилгаа	1.0	1.0	0.0
Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа	15.0	15.0	0.0
Цалингийн урьдчилгаа	5.0	4.9	-0.1
Дүн	129.8	37.8	-92.0
<i>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</i>			
Төсөвт байгууллага	129.8	37.8	-92.0
Дүн	129.8	37.8	-92.0

Эх сурвалж: Аймгийн ТЕЗ-ийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Урьдчилгаа дансны үлдэгдэлд өмнөх онд үүссэн 25.0 сая, 2021 онд үүссэн 12.8 сая, нийт 37.8 сая төгрөгийн бараа ажил, үйлчилгээний төлбөрүүд байна. Үүнд: төсөвт байгууллагын урьдчилгааны үлдэгдэл 40%, үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа 40%, цалингийн урьдчилгаа 12%, бараа материал бэлтгэх болон урьдчилж гарсан зардал 8%-ийг тус тус эзэлж байна.

Урьдчилгаа дансны эцсийн үлдэгдлийг задалж харуулбал:

Аймгийн ЗДТГ-ын төсөвт байгууллагын урьдчилгаа дансны үлдэгдэл 15.0 сая,

- Аймгийн ИТХ-ын урьдчилж гарсан зардал дансны үлдэгдэл 1.9 сая,
- Аймгийн авто замын сангийн бараа материал болон үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа 16.0 сая,
- Цалингийн урьдчилгаа дансны үлдэгдэл 4.9 сая төгрөг нь 4 байгууллагын цалингийн урьдчилгаа тусгагдсан байна. Тухайлбал: Баянтал сумын ЗДТГ-ын 0.2 сая, 4 дүгээр цэцэрлэгийн 0.2 сая, Эрүүл мэндийн төвийн 4.0 сая, Сүмбэр сумын 2 дугаар цэцэрлэгийн 0.5 сая төгрөгийн үлдэгдлүүд байгаа бөгөөд эдгээр нь тооцооллын алдаа гаргаж, урьдчилгааг дутуу суутгаснаас үүссэн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Урьдчилгаа данстай холбоотой материаллаг зөрчил илрээгүй.

7.5.5 Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт

Аймгийн ТЕЗ-ийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд урт хугацаат хөрөнгө оруулалт бүртгэлгүй байна.

7.5.6 Бараа материал

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 4,211.4 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 5,003.9 сая төгрөг болж, 792.5 сая төгрөгөөр өссөн байна. Энэ нь тайлант онд аймаг, сумдын ОНХС болон харьяа дээд байгууллагуудаас үнэ төлбөргүй бараа материал хүлээн авсантай холбоотой байна.

Хүснэгт №6. Бараа материалын үлдэгдэл

/сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	352.3	461.4	109.1
Бэлэн бүтээгдэхүүн	5.2	7.8	2.6
Хангамжийн материал	3,395.8	4,139.0	743.2
Мал амьтад	458.1	395.8	-62.3
Дүн	4,211.4	5,003.9	792.5
<i>Үүнээс, байгууллагын төрлөөр</i>			
Төсөвт байгууллага	3,951.6	4,635.0	683.4
ТӨҮГ болон ОНӨҮГ	259.8	368.9	109.1
Дүн	4,211.4	5,003.9	792.5

Эх сурвалж: Аймгийн ТЕЗ-ийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 4,211.4 сая төгрөг байсан ба тайлант онд худалдан авсан 2,703.8 сая, хандиваар авсан 496.3 сая, шилжүүлж авсан 598.4 сая, үнэ төлбөргүй авсан бараа 1,204.8 сая, нийт 5,003.3 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, 3,803.8 сая төгрөгийн бараа материалыг зарцуулж, 127.8 сая төгрөгийн бараа материалыг шилжүүлж, бусад 279.2 сая, нийт 4,210.8 сая төгрөгөөр хасагдаж, 5,003.9 сая төгрөгийн бараа материалыг үлдэгдлээр тайлагнасан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Бараа материалын данстай холбоотой материаллаг нийт 407.2 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрч, 108.4 сая төгрөгийн алдаа, зөрчлийг залруулж, 101.1 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага өгч, 197.7 сая төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өглөө. Үүнд:

- Залруулсан алдаа 108.4 сая төгрөг бөгөөд бараа материалыг ангилал зөрүүтэй тайлагнасан 48.8 сая /Цөм сүргийн үржлийн төв ОНӨҮГ-21.8 сая, Сүмбэр сумын 2 дугаар сургууль 11.0 сая, 5 дугаар цэцэрлэг 16.0 сая/, "Илчлэг-Шивээ" ОНӨААТҮГ нь нярвын бараа материалын тайлангийн эхний үлдэгдэл болон санхүүгийн тайлангийн бараа материалын эхний үлдэгдэл зөрүүтэй тайлагнасан 32.4 сая, аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар нь судалгаа, шинжилгээний ажлын тайлан 27.2 сая төгрөгийг бичиг хэргийн материалын дансанд бүртгэж, тайланд онд зардлаар хааж данснаас хассан байна.
- Албан шаардлага 101.1 сая төгрөг. Үүнд: Шивээговь сумын ЭМТ нь 24.0 сая төгрөгийн эмнэлгийн хэрэгслийг бусад нөөцийн бараагаар бүртгэсэн, "Талын илч" ОНӨААТҮГ нь БНХАУ-ын Эрээн хотоос байгууллагад шаардлагатай бараа материал худалдан авсан боловч 26.0 сая төгрөгийн анхан шатны баримтыг дутуу бүрдүүлсэн, "Цөм сүргийн үржлийн төв" ОНӨҮГ нь төвийн захирлын тушаалаар 28.4 сая төгрөгийн хурганы арьс актлахдаа шатны баримтгүй, мэргэжлийн байгууллагын дүгнэлтгүй данснаас хассан, Баянтал сумын ЭМТ нь бараа материалын тайланг 20.0 сая төгрөгөөр зөрүүтэй бэлтгэж, байгууллагын даргын тушаал шийдвэргүйгээр 2.7 сая төгрөгийн бараа материалыг акталж данснаас хассан.